

Propozycja planu działania sieć współpracy i samokształcenia dla nauczycieli historii oraz wiedzy o społeczeństwie szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych

TEMAT SIECI	PRACA ZE ŹRÓDŁEM HISTORYCZNYM		
Grupa docelowa	Nauczyciele historii i wiedzy o społeczeństwie szkół ponadgimnazjalnych		
Temat spotkania i czas trwania	Najważniejsze problemy poruszane w czasie spotkania	Propozycje materiałów samokształceniowych	Planowane działania w sieci
1. Integracja grupy (4 godziny lekcyjne)	Omówienie celów i założeń projektu „sieciovego”. Ustalenie planu działania sieci. Krótkie wprowadzenie: Informacja o rodzajach źródeł, które wykorzystujemy w pracy; cele i metody pracy ze źródłem historycznym. Praca w grupach: analiza i ocena arkuszy egzaminacyjnych z historii i wos-u pod kątem pracy na lekcjach. Warsztaty pracy ze źródłem: przykład „dobrej praktyki” (45-minutowa lekcja), przygotowana np. przez koordynatora.	Scenariusz spotkania z koordynatorem Przegląd materiałów egzaminacyjnych i przykładowych zadaniach egzaminacyjnych pod kątem doboru źródeł: Centralna Komisja Egzaminacyjna - arkusze egzaminacyjne maturalne z historii i wiedzy o społeczeństwie z lat 2005-2011, CKE - arkusze gimnazjalne z lat 2002-2011 CKE - informator gimnazjalny CKE - przykładowe zestawy zadań z historii i wos-u http://www.cke.edu.pl/ Instytut Badań Edukacyjnych – komentarze do zadań i przykłady narzędzi dydaktycznych do nowej podstawy programowej	Dzielenie się pomysłami metodycznymi, np. scenariuszami lekcji. Wyszukiwanie ciekawych inspiracji do rozmowy – praca z portalami internetowymi. Wspólne tworzenie netografii, czyli zbioru linków do zasobów internetowych związanych z historią i wos-em. Dyskusja na forum na temat zapisów podstawy programowej dotyczącej historii i wos-u, uwzględniającej zwłaszcza pracę ze źródłami.

	5. Dyskusja na forum na temat zapisów podstawy programowej dotyczącej historii i wos-u, uwzględniającej zwłaszcza pracę ze źródłami. 6. Źródła oralne w warsztacie nauczyciela historii i na lekcjach edukacji historycznej oraz obywatelskiej. 7. Wspólne omówienie warsztatów.	http://bnd.ibe.edu.pl/ Jedna z antologii źródłowych, wykorzystywanych na lekcjach historii i wos-u, np. PWN: • <i>Wiek V - XV w źródłach</i>, pod red. M. Sobańskiej - Bondaruk, S. B. Lenarda, PWN, Warszawa 1997.• <i>Wiek XVI - XVIII w źródłach</i>, pod red. M. Sobańskiej - Bondaruk, S.B. Lenarda, PWN, Warszawa 1997.• <i>Wiek XIX w źródłach</i>, pod red. M. Sobańskiej - Bondaruk, S.B. Lenarda, PWN, Warszawa 1998.• <i>Wiek XX w źródłach</i>, pod red. M. Sobańskiej - Bondaruk, S.B. Lenarda, PWN, Warszawa 1998. Zbiór artykułów dotyczących obecności źródeł na lekcjach historii, np. źródeł oralnych: • <i>Toruńskie Spotkania Dydaktyczne III. Źródła w edukacji historycznej</i>, red. S. Roszak, Wyd. SOP, Toruń 2006 Przykładowe opracowanie poświęcone źródłom kartograficznym: • W. Ostrowski, J. Paślawski, <i>Przedmiot kartografii i jej powiązania z innymi naukami</i>, [w:] <i>Wprowadzenie do kartografii i topografii</i> pod. Red. J. Paślawski, Nowa Era, Warszawa 2006.	5. Dyskusja na temat różnorodnych wydawnictw źródłowych i ulubionych książek oraz innych tematów historycznych, zainicjowana przez uczestników sieci. 6. Dyskusja na forum na temat zapisów podstawy programowej dotyczącej historii i wos-u, uwzględniającej zwłaszcza pracę ze źródłami. 7. Dyskusja na forum na temat wyboru tematu na kolejne zajęcia; ustalenie na forum, kto z uczestników sieci poprowadzi kolejne warsztaty pracy ze źródłem.

2. Źródło pisane (4 godziny lekcyjne)	Warsztaty pracy ze źródłem pisany – przykład „dobrej praktyki” (45-minutowa lekcja), przygotowana przez jednego z uczestników sieci. Wspólne omówienie warsztatów. Prezentacja własnych, najlepszych doświadczeń w pracy ze źródłem tekstowymi. Praca w grupach nad konkretnymi problemami edukacyjnymi, np. jak wykorzystać fragmenty polskich kronik średniowiecznych przy realizacji tematu dotyczących historii Polski w średniowieczu. Praca w grupach nad konkretnymi problemami edukacyjnymi, np. analiza różnorodnych trudności i problemów wynikających podczas pracy z materiałami staropolskimi; fragmenty konstytucji sejmowych, dariuszy; pamiętników etc. Praca w grupach nad konkretnymi problemami edukacyjnymi, np. jak wykorzystać fragmenty wspomnień, dzienników XX-	Scenariusz spotkania z koordynatorem J. Maternicki, C. Majorek, A. Suchoński, <i>Dydaktyka historii</i>, PWN, Warszawa 1994. Przegląd materiałów egzaminacyjnych i przykładowych zadaniach egzaminacyjnych pod kątem doboru źródeł: CKE - arkusze egzaminacyjne maturalne z historii i wiedzy o społeczeństwie z lat 2005-2011, CKE - arkusze gimnazjalne z lat 2002-2011 CKE - informator gimnazjalny CKE - przykładowe zestawy zadań z historii i wos-u http://www.cke.edu.pl/ IBE – komentarze do zadań i przykłady narzędzi dydaktycznych do nowej podstawy programowej http://bnd.ibe.edu.pl/ Jedna z antologii tekstów źródłowych, wykorzystywanych na lekcjach historii i wosu, np.: cytowane powyżej 4-tomowe opracowanie pod red. M. Sobańskiej - Bondaruk, S. B. Lenarda, PWN, Warszawa 1997-1998 Możliwe inne antologie tekstów źródłowych, wykorzystywane na lekcjach historii, np.: <i>Pytania do przeszłości. Ćwiczenia</i>	Dzielenie się pomysłami metodycznymi, np. scenariuszami lekcji oraz własnymi doświadczeniami związanymi z edukacją historyczną i obywatelską w zakresie wykorzystania materiałów tekstowych. Wspólne tworzenie netografii, czyli zbioru linków do zasobów internetowych związanych z materiałami tekstowymi, potrzebnymi na lekcjach historii i wos-u, np. do historii XX w. Dyskusja na forum na temat zapisów podstawy programowej dotyczącej historii i wos-u, uwzględniającej zwłaszcza pracę ze źródłami tekstowymi. Wymiana informacji o bieżących publikacjach historycznych; wystawach muzealnych etc. oraz wydawnictwach edukacyjnych; wymiana poglądów na tematy własnych pasji historycznych,

	wiecznych autorów do studiów nad historia Polski w XX stuleciu; np. zagadnienia związane z życiem codziennym.	<i>źródłowe z historii dla szkół średnich.</i> Wyd. WSiP, 5 tomów: I. <i>Starożytność klasyczna</i> (M. Węcowski); II. <i>Średniowiecze</i> (M. Tymowski); III. <i>Dzieje nowożytne 1492 - 1815</i> (T. Cegielski, K. Zielińska); IV. <i>Dzieje nowożytne i najnowsze 1815 - 1939</i> (G. Szelańska, K. Szelańska); V. <i>Dzieje najnowsze po 1939 roku</i> (J. Kochanowski) • T. Mosiek, <i>Ćwiczenia ze źródłami. Gimnazjum. Starożytność, średniowiecze</i>, Arka, Poznań 2001 • Dostępne wciąż w szkołach: zeszyty edycji Polskiego Towarzystwa Historycznego (61 zeszytów) <i>Teksty źródłowe do nauki historii w szkole</i>, Warszawa, 1959-1961 albo zeszyty edycji międzywojennej (60 zeszytów), <i>Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej</i>, Kraków, 1923-1924 Przegląd jednej z serii podręcznikowych obecnych na rynku (np. GWO, Wyd. Szkolnego PWN, WSiP, Nowa Era, OPERON) Fragmenty wspomnień, pamiętników i dzienników XX-autorów np. • <i>Dzienniki</i>, M. Dąbrowska (<i>dostępna edycja 3-tomowa 1914-1945 i 4-tomowa</i>	lektur, stron internetowych 5. Ustalenie na forum, kto z uczestników sieci poprowadzi kolejne warsztaty pracy ze źródłem; przedstawienie na forum zaproszonego eksperta na spotkanie 3. i planu pracy na kolejnym spotkaniu

		1945-1965, Wyd. Czytelnik, Warszawa 1996-1998 <i>raz pełna edycja 13-tomowa</i> 1914-1965 Wyd. PAN, Warszawa 2009	
3. Multimedia (4 godziny lekcyjne)	Warsztaty pracy ze źródłem multimedialnym – przykład „dobrej praktyki” (45-minutowa lekcja), przygotowana przez jednego z uczestników sieci. Wspólne omówienie warsztatów. Dyskusja na temat możliwości wykorzystania źródeł multimedialnych na zajęciach z historii i wos-u. Praca w grupach nad konkretnymi problemami edukacyjnymi, np. jak skonstruować zadanie domowe z wykorzystaniem źródła internetowego. Spotkanie z ekspertem - specjalistą od multimedii, z dużym doświadczeniem w wykorzystywaniu multimedii w pracy dydaktycznej (spotkanie np. w formie wywiadu).	Scenariusz spotkania z koordynatorem J. Maternicki, Cz. Majorek, A. Suchoński, <i>Dydaktyka historii</i>, PWN, Warszawa 1994. J. Morbitzer <i>Współczesna technologia kształcenia. Wybrane zagadnienia</i>, Wyd. Naukowe WSP, Kraków 1997 J. Morbitzer, B. Siemieniecki <i>Komputerowe ABC dla nauczyciela humanisty</i>, Wyd. Naukowe WSP, Kraków 1994 <i>Multimedia w edukacji historycznej i społecznej</i>, red. J. Rulka, B. Tarnowska, Wyd. Akademii Bydgoskiej, Bydgoszcz 2002. <i>Historia, dydaktyka, media</i> pod red. B. Tarnowska, Wyd. Akademii Bydgoskiej, Bydgoszcz 2002. <i>Pakiet multimedialny</i> (np. GWO, PWN, WSiP, Nowa Era, OPERON) Propozycje zaproponowane przez eksperta Stroma jednego z muzeów polskich bądź obcych np. Muzeum w Wilanowie http://www.wilanow-palac.pl/pasaz	Dzielenie się pomysłami metodycznymi, np. scenariuszami lekcji, i własnymi doświadczeniami związanymi z edukacją historyczną i obywatelską. Wyszukiwanie inspiracji do rozmowy – praca z portalami internetowymi. Wspólne tworzenie netografii, czyli zbioru linków do zasobów internetowych związanych z multimediami na lekcjach historii i wos-u Dyskusja na forum na temat zapisów podstawy programowej dotyczącej historii i wos-u, oraz możliwości wykorzystania multimedii do realizacji jej zapisów. Ustalenie na forum, kto z uczestników sieci poprowadzi kolejne warsztaty ze źródłem;

			oraz wybór osób, które na spotkanie 4. przygotowują informację/prezentację o najciekawszych pakietów źródeł ikonograficznych do nauki historii i wos-u. 6. Wymiana poglądów po spotkaniu z ekspertem
4. Źródło ikonograficzne (4 godziny lekcyjne)	Warsztaty pracy ze źródłem ikonograficznym – przykład „dobrej praktyki” (45-minutowa lekcja), przygotowana przez jednego z uczestników sieci. Wspólne omówienie warsztatów. Krótkie wprowadzenie: rodzaje źródeł ikonograficznych i ich rola w edukacji historycznej i obywatelskiej. Praca w grupach nad konkretnymi problemami edukacyjnymi, np. jak wykorzystać <u>malarstwo Jana Matejki na lekcjach historii.</u> Praca w grupach nad konkretnymi problemami edukacyjnymi, np. jak wykorzystać <u>pocztówki</u> na lekcjach historii i wos-u.	Scenariusz spotkania z koordynatorem J. Maternicki, Cz. Majorek, A. Suchoński, <i>Dydaktyka historii, PWN, Warszawa 1994.</i> A. Suchoński, <i>Zmitologizowane watki dziejów Polski w zagranicznych podręcznikach do nauczania historii [w:] Toruńskie Spotkania Dydaktyczne I. Tradycja i mity w edukacji historycznej w dobie reformy, Wyd. SOP. Toruń 2004, s. 109-118</i> J. Krawczyk, <i>Matejko i historia, Instytut Sztuki PAN, Warszawa 1990</i> M. Poprzęcka, <i>Czas wyobrażony. O sposobach opowiadania w polskim malarstwie XIX w., Wyd. UW, Warszawa 1986</i> materiały ikonograficzne Ośrodka Karta – publikowane w kwartalnik KARTA numery od 1 do 68 – wkładki zawierają tematy „Karty”; poza tym baza fotografii Karty http://www.karta.org.pl/	Dzielenie się pomysłami metodycznymi, np. scenariuszami lekcji, i własnymi doświadczeniami związanymi z miejscem materiałów ikonograficznych na lekcjach historii i wos-u. Wyszukiwanie w Internecie ciekawych materiałów ikonograficznych szczególnie fotografii, pocztówek, <u>materiałów propagandowych w tym karykatur;</u> do wykorzystania na lekcjach edukacji historycznej i obywatelskiej. Wspólne tworzenie netografii, czyli zbioru linków do ciekawych zasobów internetowych związanych z zasobami ikonicznymi historii i wos-u;

	6. Praca w grupach nad konkretnymi problemami edukacyjnymi, np. jak wykorzystać <u>fotografię</u> na lekcjach historii i wos-u. 7. Prezentacja najciekawszych pakietów źródeł ikonograficznych do nauki historii i wos-u, przygotowana przez jednego z uczestników sieci.	Wydawnictwa albumowe zawierające pocztówki XIX-XX-wieczne, np. wrocławskiego historyka Pawła Banasia: • P. Banaś, <i>Orbis Pictus. Świat dawnej karty pocztowej</i>, Wyd. Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2005 • P. Banaś; <i>Oswajanie Ziemi Odzyskanych. Dolny Śląsk na pocztówkach pierwszej powojennej dekady</i> i rozmowa o tej publikacji http://wroclaw.gazeta.pl/ Obecność źródeł ikonograficznych w materiałach egzaminacyjnych i przykładowych zadaniach systemu egzaminacyjnego: CKE - arkusze egzaminacyjne maturalne z historii i wiedzy o społeczeństwie z lat 2005-2011, CKE - arkusze gimnazjalne z lat 2002-2011 CKE - informator gimnazjalny CKE - przykładowe zestawy zadań z historii i wos-u http://www.cke.edu.pl/ IBE – komentarze do zadań i przykłady narzędzi dydaktycznych do nowej podstawy programowej http://bnd.ibe.edu.pl/ Przegląd jednej z serii podręcznikowych obecnych na rynku (np. GWO, Wyd. Szkolnego PWN, WsiP, Nowa Era, OPERON) pod kątem wykorzystywania źródeł ikonograficznych	dyskusja na forum na temat najciekawszych źródeł ikonograficznych do nauki historii i wos-u. 4. Dyskusja na forum na temat zapisów podstawy programowej dotyczącej historii i wos-u, uwzględniającej zwłaszcza pracę ze źródłami ikonograficznymi. 5. Ustalenie na forum, kto z uczestników sieci poprowadzi kolejne warsztaty pracy ze źródłem statystycznym; przedstawienie na forum eksperta, który będzie gościem następnego spotkania. i planu kolejnego spotkania.

5. Źródło statystyczne (4 godziny lekcyjne)	Warsztaty pracy ze źródłem statystycznym – przykład „dobrej praktyki” (45-minutowa lekcja), przygotowana przez jednego z uczestników sieci. Wspólne omówienie warsztatów. Krótkie wprowadzenie: rodzaje źródeł statystycznych i ich zastosowania warunkach lekcyjnych. Praca w grupach nad konkretnymi problemami edukacyjnymi, np. jak wykorzystać materiały statystyczne do zaplanowania i przeprowadzenia lekcji gimnazjalnej o społeczeństwie XIX-wiecznym. Praca w grupach nad konkretnymi problemami edukacyjnymi, np. jak wykorzystać materiały statystyczne do zaplanowania i lekcji w szkołach ponadgimnazjalnych o społeczeństwie II RP. Spotkanie z ekspertem - specjalistą od statystyki (spotkanie	Scenariusz spotkania z koordynatorem J. Maternicki, Cz. Majorek, A. Suchoński, <i>Dydaktyka historii</i>, PWN, Warszawa 1994. S. Szulc, <i>Metody statystyczne</i>, Państwowe Wyd. Ekonomiczne, Warszawa 1968 i wyd. następne J. Michalewicz, <i>Elementy demografii historycznej</i>, PWN, Warszawa 1979 W. Pruss, Statystyka na lekcji historii, [w:] <i>Biuletyn Maturalny. Historii CKE nr 5</i> http://www.cke.edu.pl/ A. Zielińska-Nowicka, <i>Struktury demograficzne ludności w ujęciu statystycznym i historycznym</i> [w:] <i>Toruńskie Spotkania Dydaktyczne III. Źródła w edukacji historycznej</i>, red. S. Roszak, Wyd. SOP, Toruń 2006, s. 76-82 D. Konieczka-Śliwińska, <i>Źródło statystyczne w edukacji historycznej i obywatelskiej. Uwagi metodyczne</i> [w:] <i>Toruńskie Spotkania Dydaktyczne III. Źródła w edukacji historycznej</i>, red. S. Roszak, Wyd. SOP, Toruń 2006, s. 127-131 Wydawnictwa źródłowe Głównego Urzędu Statystycznego <i>Historia Polski w liczbach I. Państwo i społeczeństwo</i>, Warszawa 2003 <i>Historia Polski w liczbach II, Gospodarka,</i>	Dzielenie się pomysłami metodycznymi, np. scenariuszami lekcji, i własnymi doświadczeniami związanymi z edukacją historyczną i obywatelską z wykorzystaniem źródle statystycznych; trudności w dostępie i analizie. Wyszukiwanie w Internecie ciekawych materiałów i inspiracji do rozmowy o źródłach statystycznych, np.: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/ http://www.stat.gov.pl/gus Wspólne tworzenie netografii, czyli zbioru linków do zasobów internetowych związanych ze statystyka na lekcjach historii i wos-u. Dyskusja na forum na temat zapisów podstawy programowej dotyczącej historii i wos-u, uwzględniającej zwłaszcza pracę ze źródłami statystycznymi (głównie historia XIX i XX w. oraz

	np. w formie warsztatu - zasad „czytania” źródeł statystycznych na przykładzie materiałów statystycznych spisu powszechnego z 1931 r. w Polsce. 7. Podsumowanie i ewaluacja pracy sieci.	Warszawa 2006 Obecność źródeł statystycznych w materiałach egzaminacyjnych i przykładowych zadaniach systemu egzaminacyjnego: CKE - arkusze egzaminacyjne maturalne z historii i wiedzy o społeczeństwie z lat 2005-2011, CKE - arkusze gimnazjalne z lat 2002-2011 CKE - informator gimnazjalny CKE - przykładowe zestawy zadań z historii i wos-u http://www.cke.edu.pl/ IBE – komentarze do zadań i przykłady narzędzi dydaktycznych do nowej podstawy programowej http://bnd.ibe.edu.pl/ Materiały warsztatowe przygotowane przez autora scenariusza	wos-u). 5. Publikacja na forum wyników ewaluacji pracy sieci. 6. Rozmawiamy o przyszłości i planujemy dalsze działania